

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-4923/2021

02.11.2021

ALİ MƏHKƏMƏ

**Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
Mülki kollegiyasının**

**İddiaçı: İddiaçı cavabdeh Qədimov
Vüqar Sədi oğluna qarşı iş üzrə**

Q Ə R A R İ

iş № 2(102)-4923/21

(Açar sözlər: aliment tələbinə dair)

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının hakimləri Əhmədov Əhməd Abbas oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Həsənov Vüqar Təvəkgül oğlu və Şəfiyev İspəndiyar Əsəd oğlundan ibarət tərkibdə,
Əzimova Səbinə Yaşar qızının katibliyi,
Cavabdeh: Cavabdeh və vəkili X3 iştirakları ilə,

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 06 may 2021-ci il tarixli, 2(103)-4377/2021 sayılı qətnaməsindən Cavabdeh kassasiya şikayəti üzrə işə 02 noyabr 2021-ci il tarixdə Ali Məhkəmənin binasında açıq məhkəmə iclasında baxaraq, aşağıdakıları müəyyən etdi:

İşin halları

İşin hallarına görə, İddiaçı məhkəmədə Cavabdeh qarşı ilk iddia qaldıraraq, onunla aralarında bağlanmış 07 noyabr 2006-cı il tarixli nikahın pozulması, birgə nikahlarından 25 mart 2009-cu ildə doğulmuş Q.Güldanenin və 23 sentyabr 2014-cü ildə doğulmuş Q.Rübabənin onun yanında saxlanması və Cavabdeh hər ay, hər uşağa görə 170 manat olmaqla, cəmi 350 manat alimentin tutulub ona ödənilməsi barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş edib.

Həmçinin Cavabdeh məhkəmədə cavabdeh İddiaçı qarşı qarşılıqlı iddia verərək, nikahları pozulacağı təqdirdə, 25 mart 2009-cu ildə doğulmuş X1 onun yanında, 23 sentyabr 2014-cü il tarixdə doğulmuş X2 anası İddiaçı yanında saxlanması barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş edib.

İş üzrə qəbul edilmiş məhkəmə aktları

Birinci instansiya məhkəməsində icraat

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 15 fevral 2021-ci il tarixli qətnaməsi ilə (sədrlik edən, hakim İ.N.Abbasova) ilk iddia tam, qarşılıqlı iddia qismən təmin edilərək, tərəflər arasında 07 noyabr 2006-cı il tarixdə bağlanmış nikahın pozulması, tərəflərin birgə nikahından 25 mart 2009-cu il tarixdə doğulmuş X4 və 23 sentyabr 2014-cü il tarixdə doğulmuş X5 anaları İddiaçı yanında saxlanması, Cavabdeh iki uşağın yetkinlik yaşına çatanaqəd saxlanılmaları üçün hər ay, hər uşağa görə 175 manat olmaqla, cəmi 350 manat sabit pul məbləğində alimentin tutulub İddiaçı ödənilməsi və alimentin tutulmasınının 31 avqust 2020-ci il tarixdən hesablanması və qətnamənin alimentin tutulması hissəsində dərhal icra edilməsi qət edilib.

Birinci instansiya məhkəməsi gəlidiyi nəticəni belə əsaslandırır ki, tərəflər 07 noyabr 2006-cı il tarixdə rəsmi nikah əsasında ailə qurublar və onların birgə nikahından 25 mart 2009-cu ildə Güldanə, 23 sentyabr 2014-cü ildə Rübabə adlı iki uşaqları doğulub. Bakı şəhəri Xətai rayon İcra Hakimiyyətinin "Qəyyumluq və Himayəçilik Komissiyası"nın 20 noyabr 2020-ci il tarixli rəyi ilə hər iki uşaqların anaları İddiaçı yanında saxlanması məqsədə müvafiq hesab edilib. Yetkinlik yaşına çatmayan uşaqların valideynlərdən hansının yanında qalması ilə bağlı mübahisə həll edilərkən uşaqların üstün mənafeləri rəhbər tutulmaqla aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır: uşağın yaşı; onun fikri; uşağın valideynlərdən hər birinə, qardaş və bacılarına bağlılığı; valideynlərin mənəvi və sair şəxsi keyfiyyətləri; valideynlərdən hər biri ilə uşaq arasında yaranmış münasibətlər; uşağın tərbiyəsi və inkişafı üçün şərait yaratmaq imkanı (valideynlərin peşəsi, iş rejimi, onların maddi və ailə vəziyyəti, səhhəti nəzərə alınmaqla); ayrı yaşayan valideynlərdən hər birinin yaşayış yeri üzrə mövcud vəziyyətini xarakterizə edən digər hallar. Bundan başqa, 2021-ci il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə uşaqlar üçün 175 manat məbləğində müəyyən edildiyindən və uşaqlar anası İddiaçı yanında saxlanıldığından, Cavabdeh hər ay, hər uşağa görə 175 manat olmaqla, cəmi 350 manat sabit pul məbləğində aliment tutulub İddiaçı verilməlidir. Ona ilk iddia tam, qarşılıqlı iddia qismən təmin edilməlidir.

Birinci instansiya məhkəməsi hüquqi mövqeyini Ailə Məcəlləsinin 20.1, 22.1, 22.2.1-ci maddələrinin və digər maddi, prosessual hüquq normalarının tələbləri ilə əsaslandırır.

Cavabdeh apellyasiya şikayəti verərək iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib, alimentin miqdarının azaldılaraq hər ay, hər uşağa görə 100 manat olmaqla, ümumilikdə 200 manat alimentin tutulub İddiaçı ödənilməsi barədə yeni qətnamə qəbul edilməsini xahiş edib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsində icraat

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 06 may 2021-ci il tarixli qətnaməsi ilə (hakimlər Ş.A.Məmmədova sədrlik edən, mürəzəçi, E.Ə.Mehdiyev və X.Ə.Sarıyev) apellyasiya şikayəti təmin edilmədən, iş üzrə Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 15 fevral 2021-ci il tarixli qətnaməsi mübahisələndirilən hissədə dəyişdirilmədən saxlanılıb.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəlidiyi nəticəni belə əsaslandırılıb ki, birinci instansiya məhkəməsi ilk iddianı tam, qarşılıqlı iddianı qismən təmin etməklə düzgün nəticəyə gəlib, maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini hazırki mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi hüquqi mövqeyini Ailə Məcəlləsinin 20.1, 22.1, 22.2.1-ci maddələrinin və digər maddi, prosessual hüquq normalarının tələbləri ilə əsaslandırılıb.

Cavabdeh kassasiya şikayəti verərək iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib, mülki işin yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə qaytarılması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş edib.

Kassasiya instansiyası məhkəməsində icraat

Kassasiya şikayətinin və ona etirazın dəlilləri, məhkəmə icraatı iştirakçılarının izahatları

Kassasiya şikayətinin dəlilləri

Kassasiya şikayəti belə əsaslandırılıb ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini pozub və iş üzrə düzgün olmayan qətnamə qəbul edib.

Kassasiya şikayətinə qarşı etirazın dəlilləri

Kassasiya şikayətinə dair etiraz ərizəsi daxil olmayıb.

Məhkəmə icraatı iştirakçılarının izahatları

Məhkəmə iclasında Cavabdeh və vəkili Vasif Qədirlilə kassasiya şikayətində göstərilənlərə uyğun olaraq eyni məzmunlu izahatlar verdilər.

İddiaçı və Cavabdeh vəkili Vəkil məhkəmə iclasının vaxtı və yeri haqqında lazımı qaydada xəbərdar edilsələr də üzrsüz səbəblərdən məhkəmə iclasına gəlmədikləri üçün kassasiya instansiyası məhkəməsi Azərbaycan Respublikası MPM-nin 415.3-cü maddəsinə əsasən onların iştirakları olmadan işə baxılmasını mümkün hesab etdi.

Tətbiq edilən hüquq

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsi:

Həmin Məcəllənin 75.1 və 75.4-cü maddələrinə əsasən valideynlər uşaqlarını saxlamağa borcludurlar. Valideynlər uşaqlarını saxlamadıqda uşaqların saxlanması bərabər vəsait (aliment) valideynlərdən məhkəmə qaydasında tutulur.

Həmin Məcəllənin 78.1-ci maddəsinə əsasən, valideynlər arasında yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlara aliment ödənilməsi barədə saziş yoxdursa, eləcə də aliment verməyə borclu olan valideynin qazancı (gəliri) qeyri-müntəzəm, dəyişən olarsa, ya da qazancın (gəlirin) hamısını və ya bir hissəsini həmin valideyn natura və ya xarici valyuta ilə alırsa, yaxud onun qazancı və ya sair gəliri yoxdursa, habelə alimentin valideynin qazancından (gəlirindən) müəyyən hissə kimi tutulması mümkün olmadığı, çətinlik törətdiyi və ya tərəflərdən birinin marağını əhəmiyyətli dərəcədə pozduğu başqa hallarda, uşaqların saxlanması üçün vəsait tutulmasını tələb edən şəxsin xahişi ilə alimentin miqdarı məhkəmə tərəfindən hər ay ödənilməli olan sabit pul məbləğində və ya eyni zamanda həm sabit pul məbləğində, həm də bu Məcəllənin 76-cı maddəsinə uyğun olaraq qazancın (gəlirin) müəyyən hissəsi kimi müəyyən edilə bilər.

Həmin Məcəllənin 78.2-ci maddəsinə əsasən, sabit pul məbləğinin miqdarı məhkəmə tərəfindən tərəflərin maddi və ailə vəziyyəti, diqqətəlayiq olan digər hallar

nəzərə alınmaqla uşağın əvvəlki təminatının səviyyəsinin mümkün qədər maksimal saxlanması əsas tutularaq müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsi:

Kassasiya şikayətində işin hallarının sübut olunmamasına, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün əhəmiyyətli olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmamasına və yaxud qətnamə və qərardadda ifadə olunan nəticələrin işin faktiki hallarına uyğun olmamasına istinad etməyə yol verilmədiyi üçün kassasiya instansiyası məhkəməsi şikayətin belə dəlilləri üzrə araşdırma aparmır və onlara qiymət vermir (MPM-nin 407.2-ci maddəsi).

Kassasiya instansiyası məhkəməsi müstəsna olaraq hüquqi məsələlərə baxmaqla apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır (MPM-nin 416-cı maddəsi).

Kassasiya baxışının hədləri

Kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlamaq zərurətindən irəli gələrək mülki iş materiallarında olan birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən qəbul edilərək işə əlavə edilmiş və araşdırılmış və (və ya) müəyyən edilmiş sübutlara və hüquqi faktlara istinad etməsi kassasiya instansiyası məhkəməsinin işin faktiki hallarını araşdırması kimi qiymətləndirilməməlidir.

Kassasiya şikayətində iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilməsi xahiş olunduğundan, qətnamənin əsaslılığı kassasiya şikayətinin dəlilləri həddudlarında tam yoxlanılmalıdır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsinin mövqeyi

Kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsinin mübahisələndirilən hissədə gəldiyi nəticə və hüquqi əsaslandırma ilə razılaşıb və hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən maddi və prosesual hüquq normalarının tələblərini hazırki mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib və işdə, kassasiya şikayətinin dəlillərinə əsasən iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin kassasiya qaydasında ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi üçün əsaslar yoxdur.

Cavabdeh kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin işə baxarkən maddi və prosesual hüquq normalarının tələblərini pozmasını, alimentin miqdarının hər ay, hər uşağa görə 175 manat olmaqla, cəmi 350 manat sabit pul məbləğində müəyyən edilməsi üçün əsasların olmamasını göstərsə də, kassasiya instansiyası məhkəməsi onun bu dəlilləri ilə razılaşmır.

Belə ki, işin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilmiş hallarından görünür ki, tərəflər 07 noyabr 2006-cı il tarixdə rəsmi nikah əsasında ailə qurublar və onların birgə nikahından 25 mart 2009-cu ildə Güldanə, 23 sentyabr 2014-cü ildə Rübabə adlı iki uşaqları doğulub. Bakı şəhəri, Xətai rayon İcra Hakimiyyətinin "Qəyyumluq və Himayəçilik Komissiyası"nın 20 noyabr 2020-ci il tarixli rəyi ilə hər iki uşağın anaları İddiaçı yanında saxlanması məqsədə müvafiq hesab edilib.

Hazırda Cavabdeh kassasiya şikayəti verərək alimentin miqdarı ilə razılaşmadığını, alimentin məbləğinin onun maddi və ailə vəziyyətinə uyğun olmadığını göstərərək, ilk iddiaya etiraz edir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə razılaşmır və hesab edir ki, "Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən 2021-ci il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə uşaqlar üçün 175 manat məbləğində müəyyən edilib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi, birinci instansiya məhkəməsinin mübahisələndirilən hissədə gəldiyi nəticə və hüquqi əsaslandırma ilə razılaşıb, işə əlavə edilmiş sübutları tədqiq edib düzgün olaraq qeyd etmişdir ki, Ailə Məcəlləsinin 78.2-ci maddəsinə əsasən, sabit pul məbləğinin miqdarı məhkəmə tərəfindən tərəflərin maddi və

ailə vəziyyəti, diqqətəlayiq olan digər hallar nəzərə alınmaqla uşağın əvvəlki təminatının səviyyəsinin mümkün qədər maksimal saxlanması əsas tutularaq müəyyən edilməlidir.

“Uşaq hüquqları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 13-cü maddəsinə əsasən, uşağın Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş minimum dolanacaq xərclərindən az olmayan maddi təminat almaq hüququ vardır.

Ölkə üzrə uşaqlar üçün müəyyən olunmuş yaşayış minimumu özlüyündə müəyyən meyar kimi çıxış etməklə, minimum təminat səviyyəsini nəzərdə tutur, bununla belə, yaşayış minimumu həddində tutulan aliment belə, heç də uşağın getdikcə artan bütün tələbatlarının qarşılınmasının real əvəzi kimi qəbul edilməməlidir.

Bu baxımdan kassasiya instansiyası məhkəməsi hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi mübahisələndirilən hissədə birinci instansiya məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə razılışıb, ilk iddianı təmin edib, Cavabdeh hər ay, hər uşağa görə 175 manat olmaqla, cəmi 350 manat sabit pul məbləğində alimentin tutulmasını müəyyən etməklə düzgün nəticəyə gəlib və sadalanan maddi hüquq normalarının tələblərini hazırkı mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib.

Cavabdeh kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin işə baxarkən maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini pozduğunu, onun himayəsində yaşayan ahıl yaşda atasının, xəstəlikdən əziyyət çəkən anasının mənafeyinin nəzərə alınmadığını, hər ay, hər uşağa görə 175 manat olmaqla, cəmi 350 manat aliment ödəməyə maddi imkanın olmadığını və sair göstərsə də, tələbinin əsası kimi istinad etdiyi halları təsdiq etmək üçün nə birinci, nə də apellyasiya instansiyası məhkəməsinə heç bir yazılı sübut təqdim etməyib. Halbuki, Mülki Prosesual Məcəllənin 14.2-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə yalnız tərəflərin təqdim etdikləri sübutları araşdırmalı və onlardan istifadə etməlidir.

Həmin Məcəllənin 77.1-ci maddəsində göstərilir ki, hər bir tərəf öz tələblərinin və etirazlarının əsası kimi istinad etdiyi halları sübut etməlidir.

Sadalanan prosessual hüquq normalarının mənasına görə iddiaçı iddianın əsasını təşkil edən halları sübut etməlidir. Həmin hallara mübahisəli hüquq münasibətinin mövcudluğu ilə əlaqədar olan faktlar və cavabdeh tərəfindən iddiaçının hüququnun pozulmasını və mübahisələndirilməsini təsdiqləyən faktlar aiddir. Cavabdeh isə iddiaya qarşı etirazını əsaslandıran faktları sübut etməlidir.

Hazırkı işdə tərəflərdən hər birinin sübut etməli olduqları faktların dairəsi mübahisəli hüquq münasibətini tənzimləyən maddi hüquq normalarının məzmunu nəzərə alınmaqla apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən düzgün müəyyən edilib.

Cavabdeh kassasiya şikayətinə əlavə etdiyi "xxxx" MMC mühafizəçi vəzifəsində işləməsi və hər ay 340,50 manat əmək haqqı alması, habelə valideynlərinin ayrı-ayrı xəstəliklərdən əziyyət çəkmələrinə dair kassasiya icraatı mərhələsində təqdim etdiyi sübutlara gəlincə isə kassasiya instansiyası məhkəməsi hesab edir ki, Mülki Prosesual Məcəllənin 407.2-ci maddəsinə əsasən onun bu dəlilləri ilə də razılışmaq olmaz. Belə ki, həmin maddənin mənasına görə, kassasiya şikayətində işin hallarının sübut olunmamasına, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün əhəmiyyətli olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmamasına və yaxud qətnamə və qərardadda ifadə olunan nəticələrin işin faktiki hallarına uyğun olmamasına istinad etməyə yol verilmədiyini üçün kassasiya instansiyası məhkəməsi şikayətin belə dəlilləri üzrə araşdırma aparmır və onlara qiymət vermir.

Bu baxımdan kassasiya instansiyası məhkəməsi, Cavabdeh kassasiya şikayəti ilə eyni məzmunlu olan apellyasiya şikayətinin digər dəlillərinə apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən araşdırılaraq düzgün hüquqi qiymət verildiyi üçün həmin dəlilləri təkrar araşdırmağa lüzum görmür və belə qənaətə gəlir ki, iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi dəyişdirilmədən, kassasiya şikayəti təmin edilmədən saxlanılmalıdır.

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416, 417 və 419-cu maddələrinin tələblərini rəhbər tutaraq, kassasiya instansiyası məhkəməsi

Qərara aldı:

Cavabdeh kassasiya şikayəti təmin edilməsin.

İş üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 06 may 2021-ci il tarixli, 2(103)-4377/2021 sayılı qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılsın.

Qərar qətidir və qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.